

УДК 657 (470 + 571): 658.78
JEL M41, M31

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНА ІНФОРМАЦІЯ В СИСТЕМІ ВАРТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ярослава Кріль¹, Олеся Лемішовська²

¹Львівський національний університет імені Івана Франка,
79008, м. Львів, просп. Свободи, 18
e-mail: yaroslava.kril@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3421-8094>

²Національний університет «Львівська політехніка»,
79013, м. Львів, вул. Степана Бандери, 12
e-mail: leslem@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5695-0924>

Анотація. Метою статті є розкриття функціональної спрямованості парадигми «вартісно-орієнтоване управління» та її інформаційно-аналітичного забезпечення. Дослідження проведено на основі діалектичного методу пізнання з використанням методів аналізу й синтезу, що забезпечили комплексний розгляд функцій обліково-аналітичного забезпечення в процесах управління факторами вартості. Наведено облікову й аналітичну функції щодо інформаційного охоплення об'єктів вартості та проблемні аспекти формування узагальненої інформації. Встановлено, що окремі види показників та індикаторів в інтегрованій системі виміру вартісних факторів не забезпечують сучасні потреби вартісно-орієнтованого управління. Аргументовано доцільні напрямки коригування існуючого контенту обліково-аналітичного виміру для системи управління підприємством на основі вартості. Зроблено висновок, що домінуючий в українській практиці бухгалтерський підхід до відображення вартості підприємства не може повноцінно забезпечити інформаційні функції у пропонованій для вітчизняних підприємств системі управління. Запропоновано доцільність ведення українським підприємством цілеорієнтованого управлінського обліку з базовим показником економічної доданої вартості.

Ключові слова: підприємство, вартісно-орієнтоване управління, обліково-аналітичний інструментарій, фактори вартості, методика оцінювання, показник, вартість капіталу.

Постановка проблеми. У сучасному глобальному економічному просторі зростають вимоги до інформаційних параметрів стосовно різних аспектів функціонування компаній. Це стосується і перспективної вартості бізнесу, та факторів капіталізації компаній. У цій статті розглядається вартісно-орієнтована концепція управління (Value-Based Management, VBM), яка в своїй основі спирається на довгостроково розроблені цілі зростання вартості суб'єкта господарювання. У загальному механізмі цієї управлінської

парадигми важлива роль відводиться інформаційно-аналітичному інструментарію, який за своєю функцією повинен інтегрувати фінансові та нефінансові показники, формуючи інформацію стратегічного характеру про зміни у вартості власного капіталу компанії.

Створення вартості за концепцією VBM розглядається через позитивну різницю віддачі на інвестований (вкладений) капітал. Саме тому такі підходи до управління нами аргументуються як доцільні для вітчизняних підприємств в період очікуваної повосенної відбудови національної економіки. У цей період важливість показників про створення вартості (інформація про передумови капіталізації підприємств) посилюватиметься. З огляду на наведене, концепція вартісно-орієнтованого управління у нашому дослідженні розглядається однією з можливих інноваційних практик на основі цільового критерію ринкової капіталізації підприємства. У тематичних публікаціях «українським підприємствам рекомендується орієнтуватися на максимізацію своєї ринкової вартості у мінливих економічних умовах» [1, с. 66], обґрунтовуючи, що «найбільш ефективним засобом спілкування з акціонерами є створення форм звітності, пов'язаних з управлінням вартістю підприємства» [2, с. 125].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз праць у сфері вартісно-орієнтованого управління та його інформаційно-аналітичного супроводу показує використання дослідниками різних підходів до формулювання інформаційних параметрів для такого типу управління. У більшості публікацій, як наприклад, у праці Н.Воськало, А.Пунько і Т.Яцук, аргументується, що впровадження у практику такої концепції «вимагає всеохоплюючої офіційної інформації, яка базується на єдиній методологічній базі у системі обліково-аналітичного забезпечення» [3]. В. Моїсєєв та С. Домбровська відзначають актуальність і проблемність питань «визначення обґрунтованого вартісно-орієнтованого управління, застосування адекватних українським економічним умовам показників та моделей оцінювання вартості підприємства» [1]. В опрацьованих дослідженнях і публікаціях розглядається проблематика формування інформації для розрахунку теперішньої та майбутньої вартості підприємства. У дослідженні М. Корягіна відзначається «відсутність окремої внутрішньої звітності, яка б надавала в систематизованому вигляді інформацію для потреб управління вартістю, що створює перешкоди для аналізу розвитку її генеруючих факторів, обумовлює інформаційну деструкцію в процесах прийняття управлінських рішень» [4, с.333]. У цьому контексті Ю. Маначинською запропоновано «авторську методику побудови трансформаційної таблиці щодо заповнення «актуарного балансу» руху грошових коштів на основі традиційного звіту про рух грошових коштів» [2]. У цій предметній сфері також розглядаються можливості використання інструментарію стратегічного управлінського обліку (strategic management accounting).

Інформаційно-аналітичне забезпечення вартісно-орієнтованого управління науковці досліджують через розроблення системи цілеорієнтованих показників та індикаторів, які за відповідними методиками формують інтегральний показник зміни вартості капіталу компанії. У розробках також наводяться авторські позиції щодо можливості використання збалансованої системи показників (Balanced Scorecard – BSC), як базисної основи обліково-аналітичного інструментарію для такого типу

управління. Ю.Мискін, А. Романюк, К. Денещук пропонують концептуальну модель з наведенням формалізованої логіки побудови моделей обліково-аналітичного забезпечення управління цінністю підприємства (абсорбшен-костинг, директ-костинг, збалансована система показників [5]. М. Іоргачова, О. Ковальова та Г. Коцюрубенко запропонували «методику оцінювання показників результативності роботи компанії на засадах вартісно-орієнтованого управління, що враховує «сіру зону» у системі абсолютних та відносних значень індикаторів» [6]. У публікації М. Чут відзначено, що «однією із фундаментальних складових цієї теорії виступає теза про те, що грошові потоки є ключовим фактором визначення вартості підприємства» [7].

Р. Костирко та О. Замай окреслюють «методичні підходи до формування вартісно-орієнтованої звітності корпорацій за даними фінансового та управлінського обліку, яка має характер зовнішньої [8]. Подібна позиція щодо коригування фінансової звітності для потреб оцінки вартості підприємства наводиться і в публікації М. Корягіна [9]. Загалом, в розробках науковців дотримується позиція, що впровадження такої системи управління на вітчизняних підприємствах і розробка відповідної системи обліково-аналітичного забезпечення процесів управління факторами вартості потребують поглиблених досліджень.

Постановка завдання. Мета статті полягає у розкритті функцій обліково-аналітичного інструментарію в системі вартісної концепції управління та формулюванні напрямів його удосконалення шляхом формалізації інформації про фактори (компоненти) вартості, необхідної для впровадження вартісно-орієнтованого управління на вітчизняних підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція VBM сформувалася на перетині теорій традиційної бухгалтерської системи, фінансово-економічного аналізу та принципах корпоративного управління. Вона базується на порівнянні ринкової та балансової (залишкової) вартості, а тому інструментарій обліково-аналітичного забезпечення такого типу системи управління повинен агрегувати відповідно до ринкових індикаторів вимірювання відображену в системі бухгалтерського обліку формалізовану інформацію. Необхідним при цьому стає впровадження у практику відповідного системно-цільового моніторингу та аналізу факторів створення вартості компанії. Вартісно-орієнтована звітність розглядається у рамках комунікаційної політики (Investor Relations), орієнтуючись на обмежене коло користувачів (передусім власників та потенційних інвесторів) Такий вид звітування у сучасній практиці відбувається на добровільній основі і містить такі елементи: Звіт про дохідність акцій та інформацію з ринків капіталів (Total Return Reporting); Звіт про створення вартості (Value Added Reporting); Звіт про стратегічні переваги (Strategic Advantage Reporting) [10, с. 160].

Вартісно-орієнтована концепція управління реалізується скоординованою сукупністю управлінських дій, спрямованих на зростання вартості компанії у стратегічній перспективі. Облік і аналіз у цій управлінській системі розглядаються як інформаційний інструмент, який має на меті розкрити рівень продуктивного впливу наявного в компанії ресурсного потенціалу на зміни її ринкової вартості. Ключовим завданням обліку та аналізу у цьому контексті стає перехід від визначеної бухгалтерським методом

прибутковості до оцінки приросту вартості для інвесторів. За такого підходу «важливе значення має інформаційне забезпечення вихідних даних для розрахунку відповідних вартісно-орієнтованих показників» [11].

Прозорість діяльності суб'єкта господарювання в архітектоніці сучасної глобальної економіки вважається елементом (компонентом) його конкурентоспроможності, що стосується і прозорості інформації про емітентів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку. Такий критерій є імперативною вимогою регулятивних органів відповідно до Директиви 2004/109/ЄС Європейського Парламенту [12]. У цьому документі наголошується, що розкриття повної інформації про діяльність емітентів цінних паперів є запорукою стійкої довіри інвесторів, отримуючи об'єктивну оцінку вартості їх активів [12].

Впровадження на підприємстві концепції вартісно-орієнтованого управління потребує трансформації узвичаєних процедур оцінки активів і капіталу, адаптації методів аналізу результатів діяльності за вартісними показниками й індикаторами. Використання VBM вважається складним процесом, оскільки передбачається кардинальна зміна в організації всієї системи корпоративного управління, включаючи створення ціле орієнтованої системи інформаційно-аналітичного забезпечення. Така система у своєму «класичному» вигляді розглядається як взаємозалежна та взаємопов'язана між собою сукупність організаційних, методичних та програмно-технологічних компонентів з акцентуацією на фактори створення вартості (рис. 1).

Рис. 1. Управління факторами вартості та обліково-аналітичне забезпечення як функція менеджменту

Джерело: розроблено авторами на основі [4; 5; 8]

З погляду на стратегію, система VBM у своїй базовій основі спрямована на раціоналізацію оперативних управлінських рішень щодо створення вартості. Ключовим

акцентом механізму управління вартістю виступає забезпечення ефективності інвестиційної та фінансової стратегій корпорації, виражених, насамперед, індикатором зростання акціонерної вартості. При цьому відзначимо, що світовий господарський досвід наводить факти не отримання очікуваного ефекту від впровадження VBM. Відзначаються такі чинники як недостатня кореляція критерію створеної вартості з ключовими аспектами стратегії компанії та необхідність розроблення і впровадження у практику занадто складних моделей з умоглядними критеріями оцінки різних компонентів вартості.

Основою інтегрального індикатора, що сигналізує про процеси створення вартості компанії, є показник дисконтованих грошових потоків. Звернений у майбутні періоди цей показник розкриває передумови отримання очікуваного рівня віддачі від інвестованого капіталу за розміром, що перевищує витрати на його залучення. У процесах оцінювання ефективності вартісно-орієнтованого управління (оперативного моніторингу й аналізування) використовують наступні показники: доданої економічної вартості (Economic Value Added (EVA)); акціонерної доданої вартості (Shareholder Value Added (SVA)); доданої ринкової вартості (Market Value Added (MVA)).

Наведені показники загалом спрямовуються на встановлення різниці (обчислення результату) між величиною операційного прибутку після оподаткування та витратами на залучення капіталу. Безпосередньо показником EVA встановлюють різницю між чистим операційним прибутком після сплати податків і альтернативною вартістю інвестованого капіталу. Тут слід акцентувати на відмінностях між бухгалтерським прибутком і категорією «економічний прибуток». При обчисленні останнього в розрахунки береться величина витрат на капітал та використовується касовий метод, а не бухгалтерські принципи визнання доходів і витрат (метод нарахування). Ці та деякі інші відмінності спричиняють ускладнення при обчисленні показника EVA, базовою основою для розрахунку якого виступають записи на бухгалтерських рахунках та інформація фінансової звітності.

У базових розробках VBM акціонерну додану вартість позиціонували індикатором приросту вартості акціонерного капіталу після певної інвестиційної операції (транзакції). Показник «акціонерна додана вартість», який використовують для визначення вартості компанії, розкриває рівень ефективності інвестиційних операцій. Перевагою SVA вважають те, що за цим показником з певним ступенем достовірності оцінюється ринкова вартість інвестованого капіталу без подальшої потреби коригування обчисленого чистого операційного прибутку. Складність полягає у трудомісткості розрахунків, проблематиці прогнозування грошових потоків за методом дисконтування і коригувальними процедурами балансової вартості акціонерного капіталу. Показник доданої ринкової вартості MVA спрямований на визначення величини перевищення ринкової капіталізації компанії над наведеною в бухгалтерському балансі вартістю власного капіталу.

Загалом можна відзначити, що основні показники вартісно-орієнтованого управління базуються на коригуванні стандартизованих облікових даних із залученням більш деталізованої інформації управлінського обліку та використанням нефінансової інформації. Складність формування в обліково-аналітичній системі надмірної кількості драйверів полягає в тому, що значна частина з них складно піддається верифікації та наступному етапу екземпліфікації. Менш складними за процедурами є урахування

фінансових індикаторів, серед яких – темпи зростання обсягів реалізації, динаміка рентабельності за прибутком від операційної діяльності та рівень оподаткування прибутку. Не складає значних труднощів обчислити величину робочого капіталу та середньозважену вартість капіталу. На основі інформації бухгалтерської системи можна визначити розмір поточних і капітальних витрат та абсолютну величину і динаміку чистих грошових потоків, що генеруються операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю.

Для формування інформації про компоненти вартості бізнесу на основі існуючих формалізованих облікових даних використовуються три основні підходи: «витратний» (на основі активів), «дохідний» та ринковий. Наведені підходи до оцінки вартості підприємства базуються на витратній та цільовій концепціях трактування вартості. Кожен з цих підходів може бути реалізований різними методами, проте на практиці зазвичай застосовують усі три підходи, формуючи на їх основі узагальнений вираз оцінки вартості підприємства. На практиці різні суб'єкти застосовують власний оціночний методологічний арсенал, орієнтований на конкретний об'єкт оцінки і погляд користувачів інформації (рис. 2).

Рис. 2. Процес оцінювання вартості підприємства з використанням елементів затратного, дохідного та ринкового підходів

Джерело: розроблено авторами на основі [4, с. 177]

Загальна методологія процедур оцінювання і методика застосування підходів, які використовуються для коригування статей фінансової звітності, все ж знаходяться у координатах професійних суджень та припущень. Визначення вартості за дохідним, витратним чи порівняльним підходом вимагає внутрішнього узгодження результатів оцінки для встановлення кінцевих коригувань. На практиці це зазвичай зводиться до процедур усереднення величини вартості, визначеної за різними підходами.

Враховуючи відсутність чітко визначених вимог до змісту і структури звітності про вартість, можна дотримуватися погляду про доцільність відображення в ній основних об'єктів оцінки, а також опису таких позицій, як макроекономічне середовище, сприятливість ситуації в галузі та безпосередньо мікроекономічне середовище суб'єкта господарювання. За можливості бажаними є наведення значущих для конкретного підприємства драйверів вартості та ризиків їх втрати.

Урахування системою управління виключно бухгалтерських формалізованих результативних показників (індикаторів) спричиняє, як правило, прийняття рішень короткострокового впливу на курсову вартість акцій. На ринкову капіталізацію впливають і неконтрольовані управлінською системою компанії фактори (нефінансові драйвери), до яких відносять ринкову кон'юнктуру, наявність стратегій розвитку, структуру і стан корпоративного управління. При операціях злиття, поглинання та придбання підприємств ураховують різні групи нематеріальних активів. Наведені компоненти вартості мають загальний, абстрактний характер, проте для ефективного управління вартістю вони мають бути ідентифіковані і персоналізовані до умов функціонування конкретного підприємства.

Розглядаючи передумови впровадження вартісно-орієнтованого управління в українську практику, насамперед, відзначимо, що в теоретичних розробках увага зосереджується на доданій вартості – основному показнику ефективності діяльності сучасного підприємства. Головною ознакою ідентифікації драйверів вартості слід вважати їх безпосередній вплив на добробут власників (акціонерів) і стейхолдерів. Коли вести мову про основоположний базис цієї концепції і фокусування управлінських рішень, то для вітчизняних підприємств таким має бути показник «економічна додана вартість (EVA)». Цей показник втілює в собі не тільки оцінку матеріальних факторів вартості, а й на інформаційно-інтелектуальному капіталі, що забезпечує капіталізацію підприємства та презентує потенціал його розвитку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Концепцію управління підприємством, яка базується на максимізації його вартості, можна вважати достатньо прийнятною для української практики, хоча для її реалізації існують і певні труднощі. Найбільш вагомим проблемним питанням є низький рівень розвитку фондового ринку, що очевидно не сприяє зростанню інвестиційної привабливості вітчизняних суб'єктів господарювання на фінансових ринках. Проблематика впровадження управління на основі вартості полягає у забезпеченні підприємствами складних розрахунків наведених у статті базових показників (орієнтирів) створення вартості. Ця управлінська модель також потребує переосмислення прибуткової ефективності функціонування підприємств до критеріїв максимізації ними вартості. Перспективою подальших розвідок є науково-прикладні розробки відповідної системи інформаційно-аналітичного забезпечення,

здатної забезпечувати параметри достовірної інформації для оцінки зміни вартості підприємства. У цій системі ключовим елементом стає обґрунтований вибір показників та формування чіткої схеми його розрахунку на конкретному підприємстві, який стає орієнтиром процесу управління. Для такого типу управління перспективним напрямом досліджень можна розглядати побудову системи управлінського обліку, цілеорієнтованої на вартісні критерії.

Список використаних джерел

1. Моїсеев В. В., Домбровська С. О. Переваги та недоліки вартісно-орієнтованого підходу до управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2020. Вип. 40. С. 63–67. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2020-40-11>.
2. Маначинська Ю.А. Управління вартістю бізнесу на основі актуарного балансу руху грошових коштів. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління. 2021. Том 32 (71). № 3, DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-3-18>.
3. Воськало Н., Пунько А., Яцук Т. Використання обліково-аналітичної інформації для вартісно-орієнтованої концепції управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. № 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-61>.
4. Корягін М. В. Бухгалтерський облік в системі управління вартістю підприємства: теоретико-методологічні концепції: монографія. Львів: ЛКА, 2012. 382 с. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Docs/Bukhgalterskii_oblik_u_sistemi_upravlinnja.pdf.
5. Мискін Ю.І., Романюк А.П., Денещук К.С. Моделювання обліково-аналітичного забезпечення управління цінністю підприємства. *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-6>.
6. Юргачова М. І., Ковальова О. М., Коцюрубенко Г. М. Вартісно-орієнтоване управління в системі корпоративного управління компанією. *Економіка та держава*. 2020. № 5. С. 111–115. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5.111>.
7. Чут М. (2023). Вартісно-орієнтоване управління підприємством в умовах воєнного стану: особливості та проблеми. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 4 (36). С. 365–374. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-365-374](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-365-374).
8. Костирко Р.О., Замай О.О. Вартісно-орієнтована звітність як інструмент прозорості фінансового та управлінського обліку. *Економіка та держава*. 2022. № 5. С. 50–55. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50>.
9. Корягін М. В. Коригування фінансової звітності для потреб оцінки вартості підприємства. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 90–95.
10. Макаренко Т.Ю. Вартісно-орієнтована звітність як фактор підвищення ринкової вартості підприємств. *Економіка:реалії часу*. 2017. № 1 (29). С. 155–161.
11. Личук В.П., Чут М.А., Штирхун Х.І. Механізм вартісно-орієнтованого управління фінансами промислових підприємств. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 2 (22). С. 101–116. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2\(22\)-101-116](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2(22)-101-116).
12. Про гармонізацію вимог щодо прозорості відносно інформації про емітентів, цінні папери яких допущені до торгів на регульованому ринку: Директива 2004/109/ ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15.12.2004 р. URL: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/2004_109_%D0%84%D0%A1.doc.

References

1. Moiseiev V. V., Dombrovska S. O. (2020). Perevahy ta nedoliky vartisno-orientovanoho pidkhodu do upravlinnia pidpriemstvom [Advantages and disadvantages of value-based management approach]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Kherson State University. Series: Economic Sciences*, issue 40, pp. 63–67. DOI: 10.32999/ksu2307-8030/2020-40-11.
2. Manachynska Yu. A. (2021). Upravlinnia vartistiu biznesu na osnovi aktuarnogo balansu rukhu hroshovykh koshtiv [Business value management based on actuarial cash flow balance]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Serii: Ekonomika i upravlinnia – Scientific Notes of Taurida National University*, vol. 32 (71), no. 3. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/71-3-18>.
3. Voskalo N., Punko A., Yatsuk T. (2024). Vykorystannia oblikovo-analitychnoi informatsii dlia vartisno-orientovanoi kontseptsii upravlinnia pidpriemstvom [Use of accounting and analytical information for value-based management concept]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, no. 62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-61>.
4. Koriahin M. V. (2012). Bukhholderskyi oblik v systemi upravlinnia vartistiu pidpriemstva: teoretyko-metodolohichni kontseptsii [Accounting in the enterprise value management system: theoretical and methodological concepts]. Lviv: LKA. 382p. Available at: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Buh_Obliku/Docs/Bukhgalterskii_oblik_u_systemi_upravlinnja.pdf (In Ukrainian).
5. Myskin Yu. I., Romaniuk A. P., Deneshchuk K. S. (2023). Modeliuvannia oblikovo-analitychnoho zabezpechennia upravlinnia tsinnistiu pidpriemstva [Modeling of accounting and analytical support of enterprise value management]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, issue 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-1-6>.
6. Iorhachova M. I., Kovalova O. M., Kotsiurubenko H. M. (2020). Vartisno-orientovane upravlinnia v systemi korporatyvnoho upravlinnia kompaniiei [Value-based management in corporate governance system]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, no. 5, pp. 111–115. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2020.5.111>.
7. Chut M. (2023). Vartisno-orientovane upravlinnia pidpriemstvom v umovakh voiennoho stanu: osoblyvosti ta problemy [Value-based enterprise management under martial law: features and problems]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia – Problems and Prospects of Economics and Management*, no. 4 (36), pp. 365–374. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4\(36\)-365-374](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-4(36)-365-374).
8. Kostyrko R. O., Zamai O. O. (2022). Vartisno-orientovana zvitnist yak instrument transparentnosti finansovoho ta upravlinskoho obliku [Value-based reporting as a tool of transparency in financial and management accounting]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and State*, no. 5, pp. 50–55. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6806.2022.5.50>.
9. Koriahin M. V. (2014). Koryhuvannia finansovoi zvitnosti dlia potreb otsinky vartosti pidpriemstva [Adjustment of financial statements for enterprise valuation]. *Visnyk Lvivskoi komertsiiinoi akademii. Serii: Ekonomichna – Bulletin of Lviv Academy of Commerce. Series: Economic*, issue 44, pp. 90–95.
10. Makarenko T. Yu. (2017). Vartisno-orientovana zvitnist yak faktor pidvyshchennia rynkovoї vartosti pidpriemstv [Value-based reporting as a factor of increasing enterprise market value]. *Ekonomika: realii chasu – Economics: time realities*, no. 1 (29), pp. 155–161.
11. Ilchuk V. P., Chut M. A., Shtyrkhun Kh. I. (2020). Mekhanizm vartisno-orientovanoho upravlinnia finansamy promyslovykh pidpriemstv [Mechanism of value-based financial management of industrial enterprises]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia –*

Problems and Prospects of Economics and Management, no. 2 (22), pp. 101–116. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2\(22\)-101-116](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2020-2(22)-101-116).

12. Directive 2004/109/EC of the European Parliament and of the Council (2004). On the harmonisation of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market. Available at: https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/2004_109_%D0%84%D0%A1.doc

ACCOUNTING AND ANALYTICAL INFORMATION IN THE SYSTEM OF THE VALUE-ORIENTED CONCEPT OF ENTERPRISE MANAGEMENT

Yaroslava Kril¹, Olesia Lemishovska²

¹*Ivan Franko National University of Lviv,
18 Svobody Ave., Lviv, 79008*

e-mail: yaroslava.krill@lnu.edu.ua; ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3421-8094>

²*Lviv Polytechnic National University,
12 Stepana Bandery Str., Lviv*

e-mail: leslem@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5695-0924>

Abstract. The article reveals the functional orientation of the “value-based management” paradigm and examines the parameters of the information-analytical toolkit for reflecting value creation processes. Problematic issues about the formation of consolidated information on value components and its alignment with the requirements of value-based management are systematized. The methodological basis of the study rests upon the dialectical method of cognition, employing methods of analysis and synthesis to elucidate the functions of accounting and analytical support in the management of value drivers. System and logical approaches are applied in examining the enterprise as a valuation object and in formulating proposals for enhancing the accounting and analytical representation of enterprise value components. The accounting and analytical functions with regard to the informational coverage of value objects are delineated, and problematic aspects of consolidated information formation are identified. It is established that certain indicators and metrics within an integrated value driver measurement system fail to adequately meet the contemporary demands of value-based management. The study concludes that the accounting approach to enterprise value representation, which remains dominant in Ukrainian practice, is insufficient to fully discharge informational functions within the proposed management framework. The value maximization-oriented management concept is recognized as sufficiently applicable to Ukrainian practice; however, a critical constraint is identified in the underdeveloped state of the domestic stock market, which impedes the enhancement of the investment attractiveness of Ukrainian business entities. The principal scientific contribution of the article consists in the development of targeted proposals for improving the accounting, forecasting, and analytical toolkit in support of value-based management. The conclusions address the substantiated selection of a key performance indicator and the construction of a transparent calculation methodology for its implementation at the enterprise level. Economic Value Added (EVA) is proposed as the baseline benchmark of value creation for Ukrainian enterprises, alongside the development of a management accounting system explicitly oriented toward value-based criteria.

Keywords: enterprise, value-oriented management, accounting and analytical tools, cost factors, evaluation method, indicator, cost of capital.

Стаття: надійшла до редакції 29.04.2026

прийнята до друку 25.06.2026

опублікована (оприлюднена) 30.06.2026